

Seadus ja Kohus.

Õigusteadline ajakiri.

Tegelik toimetaja M. Pung.

Kirjade adress: Ревель, Wene uul. nr. 2.

№ 9—12.

September — Detsember 1911 a.

№ 9—12.

Riigivolikogu Valimise Seadus.

§ 1. (1910 a. jätku järele). Riigivolikogu walimisi toimetatakse: 1) kubermangudes ja oblastites, mis paragraffides 2—4 näidatud; 2) linnades: Peterburis ja Moskwas, aga ka Warschawis, Kiiewis, Lodsis, Odesjas ja Riias ja 3) Soome suurwürsti-riigi elanikkude hulgas.

§ 2. Riigivolikogu walimisi nendes kubermangudes, mida üldise korra järele walitsetakse, aga ka Tobolski ja Tomski kubermangudes ning Doni kasakatema oblastis kui ka Peterburis, Moskwas, Kiiewis, Odesjas ja Riia linnas toimetatakse selles korras, mis paragraffides 6—147 ära on määratud.

§ 3. Riigivolikogu walimisi Kaukasia kubermangudes ja oblastites, Amurimaa, Mereranna ja Taga-Baikali oblastites kui ka Wilna ja Kowno kubermangudes ning Warschawi linna Wene soost elanikkude hulgas toimetatakse nende määruste põhjal, mis paragraffides 148—223. üles on pandud.

§ 4. Riigivolikogu walimisi Poolamaa kubermangudes ja linnades, Jenisfei ja Irkutski kubermangudes kui ka Ljublini ja Sedletsi kubermangude Wene soost elanikkude ja Urali kasakate sõjawäe hulgas toimetatakse paragraffides 224—380. näidatud korras.

§ 4¹ (1910 a. jätku järele). Riigivolikogu walimisi Soome suurwürsti-riigi elanikkude hulgas toimetatakse määruste põhjal, mis paragraffides 381—385 üles on pandud.

§ 5. Riigivolikogu liikmete arv iga kubermangu, oblasti või linna poolt määratakse siin juures oleva tabeli järele kindlaks.

L i s a n d u s (1910 a. jätku järele). Riigivolikogu liikmete arvu hulka arvatakse neli liiget Soome suurväe riigi elanikkude poolt.

Esimene jagu.

Walimiste toimetamisest nendes kubermangudes, mida üleüldise korra järele walitsetakse, aga ka kubermangudes Tobolskis ja Tomskis ja Doni kaskate oblastis kui ka linnades: Peterburis, Moskwas, Niiewis, Odesjas ja Niias, Kaukasia kubermangudes ja oblastites, Amuri, Nereranna ja Toga-Baikali oblastites ning Wilna ja Kowno kubermangude ja Warschawi linna Wene soost elanikkude hulgas.

Esimene peatükk.

Üleüldised määrused.

§ 6. Riigivolikogu liikmete walimisi nii hästi kubermangudes kui oblastides toimetatakse kubermangu walimise-koosolekutel. Walimise-koosolek ise ajutatakse, kubermangu mõisnikkude peamehe ehk tema asemeläitja juhatusel, walimisemeestest, keda igas maakonnas walitud: 1) maaomanikkude kogu poolt, 2) linnade walijateesimise kogu, 3) linnade walijate teise kogu, 4) wallawolinikkude kogu ja 5) kaskate stanitsa wolinikkude poolt, neis kubermangudes, kus sarnased olemas. Peale selle neis kubermangudes, mis paragraf 8. juurde lisatud tabelis näidatud, wõtawad kubermangu walimise-koosolekust walimisemehed osa, keda tööliste, wabrikutööliste, mäeasjanduse ja wabrikute tööliste wolinikud kubermangu walimise-kogudes selleks walitud.

§ 7. Riigivolikogu liikmete walimisi paragraf 2. nimetatud linnades toimetatakse otsekoheise healetamisega.

§ 8. Walimisemeeste üleüldine arv iga kubermangu või oblasti poolt, niisama ka nende jaotamine maakondade ja kogude järele, määratakse selle paragraffi juurde lisatud tabeliga kindlaks.

§ 9. Walimistest ei wõta osa: 1) naisterahwad; 2) isikud, kes alla 25 aastad wanad; 3) koolide õpilased; 4) maa- ja merewäe ametnikud, kui nad tegewas teenistuses seisawad; 5) ümberhulkujad muulased, ja 6) wõderaste riikide alamad.

§ 10. Peale eelmises (9) paragrafis nimetatud isikute ei võta valimistest osa: 1) isikud, kes kohtu all on olnud nende süütegude eest, mis seisuse diguste kaotamisega või kitsendamisega ehk jälle ametist ärastamisega karistatakse, aga ka warguse, kelmuse, mõera waranduse omandamise, warguse warjamise, warastud ehk kelmuse teel saadud asjade ostmise ja pantimise kui ka liiakasu wõtmise pärast kohtu poolt süüdlaseks on mõistetud, olgugi, et nad pärast otsuse mõistmist karistusest wabastatud saiwad, kas wanaluse (давность), leppimise Kõigearmulisema manifesti või Kõigekõrgema iseäralise käsu läbi; 2) kohtu otsuste järele ametist ärastatud isikud — kolme aasta jooksul peale ametist ärastamist, olgugi, et nad sellest karistusest kas wanaluse, Kõigearmulisema manifesti või Kõigekõrgema iseäralise käsu läbi wabastatud saiwad; 3) isikud, kes kohtu või uurimise all seisawad, nende süütegude eest, mis selle (10) paragrafi punkt 1. äratähendatud ehk millele ametist ärastamine järgneda võib; 4) maksujäuetuks langenud isikud, seni kui maksujäuetuse iseloom kindlaks ei ole tehtud; 5) isikud, kes wöörmündrite all seisawad; 6) maksujäuetud, kelle maksujäuetusesse puutuwad asjad juba ära on otustatud, peale nende, kelle maksujäuetuse põhjuseks õnnetumat juhtumist loetakse; 7) isikud, kes waimulikkudest ametitest ja seisusest süütegude eest wälja heidetud, kui ka need, kes kogukondadest ja mõisnikkude koosolekuteist nende seisuste otsuste järele wälja on heidetud, ja 8) isikud, kes sõjawäeteenistusest kõrwale hoidmise eest süüdlaseks on mõistetud.

§ 11. Walimistest ei võta osa: 1) kubernerid ja abikubernerid, ega ka linnapealikud ja nende abilised — nende wõimu alla usaldatud piirkondades, ja 2) isikud, kes walimisi-toimetawas kubermangus, oblastis või linnas politseilikka ametid peawad.

§ 12. Ühelgi ei või walimisel peale ühe heale olla. Iga walija võib oma walimise digust ainult ühes walijate kogus (par. 27.) või kuurias (par. 42.) tarwitada. Isikud, kellel kahes ehk enamates maakondades või linnades, mis paragraf 2. näidatud, walimise tsefus on, tarwitawad seda digust ainult ühes kogus ehk kuurias oma enese waliku järele. Seal juures peetakse neid määrusi filmas, mis paragrafides 61—63. kindlaks määratud.

§ 13. Isikud, kellel liikumata warandust on, nende seas ka isikud, kes paragraf 9. punkt 4. äratähendatud, wõiwad oma walimise digust, mis liikumata warandus neile osaks lasseb saada, endi poegadele edasi anda.

§ 14. Naisterahwad wõivad oma walimise diguse, mida neile liikumata warandus annab, endi meestele ja poegadele edasi anda.

§ 15. Wolikirjad liikumata waranduste läbi walimise diguse saamiseks (par. 13. ja 14.) ei wõi neile isikutele wälja antud olla, keda neil põhjustel, mis paragraafides 9—11. näidatud, walimistele ei lasta. Need wolikirjad peawad kas notariuse wõi jälle wolitust andwa isiku ülemuse, politsei, rahukohtuniku, linnakohtuniku semstwo-ehk talurahwa-ülema poolt kinnitatud olema.

§ 16. Kui mitmel isikul ühises ärajaotamata omanduses liikumata warandus on, siis loetakse igauhte neist ühe osa waranduse omanikuks ja saab selle järele walimistel heale diguse.

§ 17. Maakohdades, kus selles (I.) jaos nimetatud kubermangu mõisnikkude peamehi ei ole, pannakse nende kohus isikute peale, keda selleks Kõigekõrgema wõimuga nimetatakse. Teistes, selles (I.) jaos nimetatud ametlikkude isikute kohused, kui need isikud puuduvad, täidetakse sisemiste asjade ministri äranäitamisel sellekohaste ametnikkude poolt, kellel puuduwatega ühesugused ametikohused on.

§ 18. Walimiste asjus sisseantud avaldused ja kaebtused pane walimiste toimetamist mitte seisu.

§ 19. Walimiste toimetamisesse puutuwate kaebtuste ja avalduste sisseandmise tähtaja määramisel loetakse tähtaja alguseks päew mis sellele toimetamisele ehk otsuse kuulutamisele järgneb, mille peale kaebtus antakse. Kui tähtaja wiimane päew pühapäewa (неприсутственный) peale langeb, siis loetakse tähtaja wiimaseks päewaks sellele järgnew argipäew (присутственный).

§ 20. Kuritegude eest, mis riigiwolikogu walimiste juures korda saadetud, nuheldakse süüaluseid Nuhtluse Seaduse paragraafi 158. lisamärkuse 5. (1906. a. jätku järele), sellesama seaduse par. 348¹.—328⁷. ja par. 204. lisamärkuse, ning Kaelakohtu pidamise Seaduse par. 1101¹. (1906. a. jätku jär.) ja 1260. par. lisamärkuse põhjal.

§ 21. Kulud, mis nende kohuste täitmisega, mis käesolewa (I.) jao määruste põhjal semstwo- ja linnawalitsuste peale langewad, kannawad kohalikud linnad ja semstwod; muud kulud aga, mis walimiste toimetamisega ühenduses, langewad kroonu kanda.

§ 22. Walimiste-koosolekute ja kogude pidamiseks annawad maakonna kogud, rahukohtunikkude kogud, rahukogud ja mõisnikkude ning semstwo koosolekud ja linnawolikogud ning sarnased oma ruumid ilma tasuta tarwitada. Juhtumisel, kui ülemaltähendatud

asutuste ruumid walimiste - koosolekute pidamiseks kõlbmatad on, antakse kubeneri ehk linnapealiku sellekohasel juhutamisel muude walitfufe ehk seltskondliste asutuste (peale politsei) ruumid ilma tasuta selleks tarwitada.

§ 23. Kõik korraldus, mis walimise nimekirjade kokku seadimisesse ja walimiste toimetamisesse puutub, antakse sifemiste asjade ministri hoolde.

§ 24. Üleüldine walwe walimiste korraliku toimetamise järele antakse sifemiste asjade ministri juhatusel kubeneride ja linnapealikkude hoolde. Neil on õigus tarwilistelt kohtadelt ja isikutelt walimiste käigu üle teateid nõuda, walimiste toimetust läbi waadata ja walimiste korrallikuks käiguks juhatusi anda kui ka nähtud wigadest ja korratustest järewalwe-korras maakonna ja kubermangu walimise-komisjonidele teatada, maakonna walimisekomisjonide otjuste peale kubermangu komisjonidesse protesti anda ja wiimaste otjuste muutmiseks Walitfewale Senatile ettepanekuid teha.

§ 25. Walimiste toimetamise põhjalikuma korra, mis selles (I.) jaos ära nähtud ei ole, määrab sifemiste asjade ministri juhatuseskiri kindlaks, mida Walitfewa Senati kaudu awalikult kuulutatakse.

§ 26. Ettepanekud nende kahtluste selgitamiseks, mis käesolewate määruste 1—223. täitmisel tekkida wõiwad, kantakse Walitfewasse Senatisse ja otjustakse selle Sifemeses Depattemangus, Oberprokurori arwamist ära kuulates, koosolijate senatorite healte enamusega lõpulikult. Juhtumisel, kui healed pooleks lähewad — koosolekut juhatawa senatori healega.

Teine peatükk.

Walimise-kogudest.

§ 27. Walijate kogud kutsutakse kubermangu ja maakonna linnadesse kokku; neid kogusi juhatab: maaomanikkude ja wallawolinikkude kogusi — maakonna mõisnikkude peamees, linnade walijate ja tööliste wolinikkude kogusi — kubermangu ehk maakonnalinna linnapea ehk isik, kes tema ametikohust täidab. Paragraf 2. tähendatud linnade maakondade tarbeks kutsutakse neis linnades isearalised maakonna walijate kogud kokku. Sel juhtumisel, kui mõisnikkude peamehel ehk linnapeal ühte wõi teist walijate kogu wõimata

on juhutada, pannakse see kohus isiku peale, keda kuberner selleks walijate hulgast nimetab.

§ 28. Maaomanikkude kogust wõtawad osa: 1) isikud, kelle mitte wähem kui üks aasta maakonnas kas omanduse wõi eluaegse tarwitamise digusega, sellel määral, mis selle paragrafi juurde lisatud tabel iga maakonna kohta kindlaks määrab, maad on, kui see maa semstwo-maksude alla käib; 2) isikud, kellel põlise tarwitamise digusega maakonnas mäetööstuse asutused selles suuruses on, mis sellesjamas tabelis ära määratud; 3) isikud, kes maakonna piirides mitte wähem kui aasta kas omanduse wõi eluaegse tarwitamise digusega mund liikumata warandust — maha arwatud kaubanduse ja tööstuse asutused — on pidanud, kui selle waranduse wäärtus semstwo hindamise järele mitte alla wiisteistkümmend tuhat rubla ei ole; 4) nende isikute wolinikud, kes maakonnas maad (p. 1.) ehk muud liikumata warandust (p. 3.) peawad, kui selle maa suurus ega waranduse wäärtus omanikule wõimalust ei anna otsekohe maaomanikkude kogust osa wõtta, ja 5) kõigi usu kirikute ja palwemajade waimulikkude wolinikud, kui kirikul ehk palwemajal maakonna piirides maad on.

§ 29. Maaomanikkude kogu wõib, ssemiste asjade ministri korraldusel, ringkondadesse jaada jaotatud: 1) kas maakonna piiride järele wõi jälle walijate waranduslise tsensuse järele, ja 2) walijate rahwuse järele. Walimise alla tulew walimisemeeste arv jaotatakse ringkondade wahel ära: esimesel juhtumisel — üleüldise maakrundi suuruse ja muu liikumata waranduse hinnatud wäärtuse järele, mis nende isikute päralt, kes maaomanikkude kogu igas ringkonnas kas otsekohe ehk wolinikkude läbi osa wõtawad, aga teisel juhtumisel — maakonna piirides olewa eramaa krundi suuruse järele, mis teatava rahwuse käes tarwitada.

§ 30. Paragraf 28. punkt 4. ja 5. tähendatud liikumata waranduste omanikkude ja iga usu kirikute ja palwemajade waimulikkude wolinikud walitakse eelkogudel. Kohapealseid tingimisi filmaspidades kutsutakse kas üks ainus kogu terve maakonna peale, wõi jälle ssemiste asjade ministri korraldusel mitu kogu kokku. Üksikud eelkogud seatakse kokku kas maakonna piiride wõi walijate waranduslise tsensuse järele. Eelkogudel juhatab maakonna mõisnikkude peamees ehk isik, kes tema kohust täidab. Juhusel, kui maakonnas mitu üksikut eelkogu kokku seatakse ja maakonna mõisnikkude peamehel wõimalik ei ole neid kõiki juhutada, on kuberneril digus nende kogude eesistujateks walijate seast isikuid nimetada, kellel teatava

maakonna maaomanikkude kogus või eelkogus valimise õigus on. Maakondades, kus segarahvus elab, võivad eelkogud rahvuste järele jaotatud saada, paragraf 29. tähendatud korda silmas pidades.

§ 31. Wolinikkude arv, keda eelkogudel valida tuleb, määratakse maa suuruse järele, mis nende isikute käes tarvitada, kes eelkogust osa võtavad, kui ka muu liikumata varanduste hinnatud väärtuste kokkuvõtte järele kindlaks, kus juures iga terve tšensuse peale, mis maaomanikkude kogust osavõtmiseks määratud, üks volinik arvatakse.

§ 32. Linnavalijate esimesest kogust võtavad osa: 1) isikud, kellel mitte vähem kui üks aasta linna piirides kas omanduse või eluaegse tarvitamise õigusega liikumata varandust on, kui see liikumata varandus, semstwo- ehk linna-maksude võtmiseks toimepandud hindamisel väärt tunnistati: kubermangu- oblasti- või linnapealikute alla käivades linnades ehk üleüldise linnades, kus peale kahekümne tuhande hinge elamas — mitte alla tuhande rubla, aga teistes linnades — mitte alla kolmsada rubla, ja 2) isikud, kes mitte vähem kui üks aasta maakonna piirides kaubanduse ehk tööstuse asutust on pidanud, mille jaoks äritunnistuse lunastamist tarvis on: kaubanduse asutuste jaoks — esimesest ehk teisest järgust, aga tööstuse asutuste jaoks — esimesest viiest järgust, ehk laemasõidu ettevõtte jaoks, mille pealt tööstuse põhjusemaksu vähemalt viiskümme rubla aastas maksetakse.

§ 33. Linnade valijate teisest kogust võtavad osa: 1) isikud, kes mitte vähem kui üks aasta linna piirides kas omanduse või eluaegse tarvitamise õigusega liikumata varandust peavad, kui see liikumata varandus, semstwo- ehk linnamaksude võtmiseks toimepandaval hindamisel, väärt tunnistati: kubermangu-, oblasti- või linnapealikute alla käivades linnades ehk üleüldise linnades, kus peale kahekümne tuhande hinge elamas — alla tuhande rubla, aga teistes linnades—alla kolmsada rubla; 2) isikud, kes maakonna piirides mitte vähem kui üks aasta kaupluse või tööstuse asutust peavad, mille jaoks äritunnistust vaja, maha arvatud need, kes linnavalijate esimesest kogust juba osavõtavad; 3) isikud, kes vähemalt üks aasta maakonna piirides riigi korterimaksu maksavad; 4) isikud, kes vähemalt üks aasta maakonna piirides isikliste äriettevõtete pealt tööstuse põhjusemaksu maksavad; 5) isikud, kes vähemalt üks aasta linna piirides iseseisvat korterit peavad ja 6) isikud (maha arvatud alamad teenijad ja tööliised), kes vähemalt üks aasta maakonna piirides

elanud ja mitte wähen kui üks aasta kas riigi, semstwo, linna, seisusliste asutuste wõi raudteede poolt palka wõi pajukit saamad.

§ 34. Linnadeks (городскимъ поселеніямъ) loetakse riigiwolikogu walimiste asjus need kohad, kus kodanikkude-walitsus (мѣщанское управление) sisse seatud ja kus linna liikumata waranduste pealt kroonu-maksu wõetakse.

§ 35. Linnade walijate kogud wõiwad sisetiste asjade ministri korraldusel kas linna piiride wõi walimise tsefuste, niisama jälle maakonnad, kus segarahwus elab, rahwuste järele ringkondadesse saada jaotatud. Walimise alla tulewad walimisemehed jagatakse ringkondade wahel ära, selle järele, kui suur igas ringkonnas walijate arm on.

§ 36. Arhangeli, Tobolski ja Tomski kubermangudes maaomanikkude eelkogust ja kogust kokku ei kutsuta. Isikud, kellel maaomanikkude kogus walimise õigus, arwatakse igas nimetatud kubermangude maakonnas linnadewalijate esimese kuuria juurde, aga isikuid, kellel maaomanikkude eelkogudel walimise õigus — linnade walijate teise kuuria juurde. Stavropoli kubermangus sünnitawad isikud, kellel linnade walijate esimeses kuurias walimise õigus, ühes nendega, kellel maaomanikkude kogust osawõtmise õigus, ühe üleüldise walijate kogu.

§ 37. Waldade wolinikkude kogust wõtawad maakonna wallatäiskogude poolt walitud isikud, iga kogu poolt kaks meest, osa. Need mehed walib walla-täiskogu talupoegade-peremeeste seas, kes walla kogukonna liikmed on ehk walla all hingekirjas, kui nad walla piirides hingemaa-kohta ehk päriseks ostetud kohta peawad ja kohta peal elades wähemalt üks aasta isiklikult majapidamist juhiwad.

§ 38. Maakondades, kus segarahwus elamas, wõiwad waldade wolinikkude kogud sisetiste asjade ministri korraldusel rahwuse järele ringkondadesse saada jaotatud, kuna walimisemehed nende ringkondade peale ära jaotatakse, selle järele kui palju igas ringkonnas waldade wolinikka on.

§ 39. Tobolski ja Tomski kubermangus wõtawad waldade wolinikkude kogudest osa: 1) kaks wolinikku iga walla poolt walitud, neis maakohtades, kus wallad Üleüldise Talurahwa Seaduse järele asutatud; 2) nende waldade wolinikud, mis Siberi Asutuste Määruste par. 70. lisamärkuse järele asutatud — kaks meest iga sarnase walla poolt, kuna need wolinikud walla usaldusemeeste täiekoogu poolt walitud saawad. (Kolmas punkt käib ümberrändawate Siberi rahwuste kohta. Tõlkija).

§ 40. Astrahani kubermangus asutatakse peale waldade wolinikkude kogude weel üks üleüldine kogu Astrahani, niisama ka Samara ja Saratowi kubermangus olevate kasakawäe stanitsjade wolinikkude kogu. See kogu kutsutakse kasakate atamani poolt määratud isiku juhatusel Astrahani linna kokku ja ta walib paragraf 8. juurde lisatud tabelis määratud arwu walimise-mehi Astrahani kubermangu walimise koosolekule.

§ 41. Kura, Liimi ja Gesti kubermangus walitakse waldade wolinikud walla-täiskogu koosolekul kogu liikmete hulka käiwade kohapidajate isikute hulgast, kes vähemalt üks aasta walla piirides on elanud. Ismaili maakonnas, Besarabia kubermangus, asutatakse waldade wolinikkude kogu asemele külla-kogukondade wolinikkude kogud, iga kogukonna poolt üks mees. Need wolinikud walitakse igas kogukonnas nende hingemaapidajate üleüldise koosoleku poolt, kes vähemalt aasta otja kogukonna piirides elanud ja isiklikult majapidamist juhtinud; koosolek kutsutakse kogukonna primari juhatusel kokku.

§ 42. Paragraf 2. äratähendatud linnades toimetatakse riigiwolikogu liikmete walimisi kahes walijate-kuurias:

I. Esimesest walijate-kuuriast wõtawad osa: 1) isikud, kellel linna piirides kas omanduse wõi eluaegse tarwitamise digusega liikumata warandust on, mis linnamaksude wõtmiseks toimepandawal hindamisel wäärt tunnistati: pealinnades — mitte alla kolme tuhande rubla, aga teistes linnades — mitte alla tuhande wiiesaja rubla; 2) isikud, kellel linna piirides kaupluse wõi tööstuse asutus on, mille jaoks äritunnistuse lunastamist tarwis on: a) kaubanduse asutuse jaoks pealinnades — esimese järgu tunnistust, tööstuse asutuse jaoks — esimese kolme järgu tunnistust, ehk laewafididu ettevõtte jaoks, mille pealt tööstuse põhjismaksu vähemalt wiisjada rubla aastas maksetakse, b) teistes linnades: kaubanduse asutuse jaoks — esimesest kahest järgust, tööstuse asutuse jaoks — esimesest wiieft järgust, ehk laewafididu ettevõtte jaoks, mille pealt tööstuse põhjismaksu vähemalt wiiskümmend rubla aastas maksetakse.

II. Teisest walijate-kuuriast wõtawad osa: 1) isikud, kellel linna piirides kas omanduse wõi eluaegse tarwitamise digusega liikumata warandust on, mis linnamaksude wõtmiseks toimepandawal hindamisel wäärt tunnistati: pealinnades — alla kolme tuhande rubla, aga teistes linnades — alla tuhat wiisjada rubla; 2) isikud, kellel linna piirides kaupluse wõi tööstuse asutus on, mille jaoks äritun-

nistust waja, maha arvatud need ajutusel, mille äritunnistus omnikule diguse annab esimesest walijate-kuuriasst osa wõtta; 3) isikud, kes vähemalt üks aasta linna piirides isikliste äriettevõtete pealt tööstuse põhjasmaksu maksawad; 4) isikud, kes vähemalt üks aasta linna piirides riigi korterimaksu maksawad; 5) isikud, kes vähemalt üks aasta linna piirides iseseiswat korterit peawad, ja 6) isikud, (mahaarvatud alamad teenijad ja töölised), kes vähemalt üks aasta linna piirides elawad ja riigi, semstwo, linna wõi seisusliste asutuste ehk raudteede poolt palka wõi pajukit saawad.

§ 43. Töölise wolinikkude kubermangu walimise-kogust wõtawad need töölise wolinikud osa, kes paragraf 8. nimetatud kubermangudes asuwate wabrikute ja tehaste, mäetööstuse ja smäetööstuse tehaste poolt, kus üleüldine meeste soost töölise arv mitte alla wiiekümne, walitud on, üks kõik, kelle päralt need tööstuse ettevõtted ka olgu.

Märkus: Wabrikutööstuse asutuste hulka käiwad ka raudteede töökojad, kui neis selles (43.) paragraffis määratud arv meeste soost töölisi on.

§ 44. Töölised walimad endi hulga järgmise arwe järele wolinikka: asutustes, kus meeste soost töölise arv wiiekskümnest kuni tuhandeni on — ühe woliniku, aga asutustes, kus üleüldine meeste soost töölise arv üle tuhande on — iga tuhande töölise kohta ühe woliniku. Wolinikkudeks wõiwad need meeste soost töölised saada walitud, kes teatavas asutuses mitte vähem kui kuus kuud on töötanud.

Kolmas peatükk.

Kubermangu ja maakonna walimiste asjade komisjonidest.

§ 45. Walimiste õige toimetamise järellatsumiseks ja awaluste ning kaebuste läbiwaatamiseks asutatakse kubermangu ja maakonna walimiste asjade komisjonid, aga Odesa linnas — linna walimiste asjade komisjon.

§ 46. Kubermangu walimiste asjade komisjoni liikmeteks on ringkonnakohtu esimehe juhatusel kubermangulinna maakonna mõisnikkude peamees, kubermangu semstwo ehk semstwo ameti majandusliste asjade nõukogu esimees, kubermangulinna linnapea, ehk isik, kes

viimase kohusi täidab, üks ringkonnakohtu liige, kohtu üleüldise koosoleku määramise järele, üks kubermangu semstwo- ehk linna- asjade ametkonna alaline liige, üks kubermangu walitsuse ehk kubermangu talurahwa asjade ametkonna alaline liige, keda kuberner selleks määrab, ja kubermangu walitsuse wanem nõunik. Peale selle wõtab weel üks maakonnaülem, keda kuberner selleks kutsub, komisjoni osa.

§ 47. Odesja linna walimiste asjade komisjoni liikmeteks on ringkonnakohtu esimehe juhatusel maakonna mõisnikkude peamees, linnapea, maakonna semstwo-ameti esimees, üks ringkonnakohtu kohtu üleüldise koosoleku määramist mööda, ja üks kohalikkude walitsuseasutuste ülem, keda linnapealik selleks kutsub.

§ 48. Tobolski ja Tomski kubermangu walimiste asjade komisjoni liikmeteks on ringkonnakohtu esimehejuhatusel kroonukoja walitseja, üks ringkonnakohtu liige, kohtu üleüldise koosoleku määramist mööda, kubermangulinna linnapea ja üleüldise linnawalitsuse ametkonna alaline liige.

§ 49. Maakonna walimiste asjade komisjoni liikmeteks on, ringkonnakohtu liikme juhatusel, keda kohtu üleüldine koosolek selleks määranud, maakonna mõisnikkude peamees, üks rahu- ehk linnakohtunik — rahukogu ehk ringkonnakohtu üleüldise koosoleku määramist mööda, — maakonna semstwo-ameti esimees, maakonnalinna linnapea ja üks maaülem, keda maakonna-kogu selleks määrab.

§ 50. Tobolski ja Tomski kubermangu maakonna walimiste asjade komisjonides on ringkonnakohtu liikme juhatusel, keda kohtu üleüldine koosolek selleks määranud, maakonna talurahwa-ülematekogu esimees, linnapea ehk linnawanem ja üks talurahwa-ülematest maakonna-kogu määramist mööda.

§ 51. Ametlikud isikud, kes kubermangu ehk maakonna walimiste asjade komisjonidest osa wõtawad, ei wõta nende kaebtuste otustamisest mitte osa, mis nende isiklise tegewuse peale jisse antakse.

Ueljas peatükk.

Walimise nimekirjadest.

§ 52. Isikute nimekirjad, kellel õigus on maaomanikkude ja linnade walijate kogust osawõtta, seatakse kokku ja hoitakse korras: maaomanikkude kogu ja eelkogu jaoks — maakonna semstwo-ameti

ehk semstwo majaudusliste asjade nõukogu poolt, aga kohtades, kus nimetatud asutused puuduvad — maakonna politseivalitsuse poolt, aga esimese ja teise linnade walijate kogu jaoks — kubermangu ehk maakonnalinna linnaametite wõi asutuste poolt, mis nende aset täidawad.

§ 53. Linnades, mis mitte maakonnalinnad ei ole, ja neis kohtades, mis par. 34. ära tähendatud, seatakse nimekirjad kokku: linnades — linnaametite ehk nende aset täitwate asutuste poolt, aga alewikkudes — kodanikkude-walitsuse poolt, iga sarnase linna-asunduse kohta üksikult, ja saadetakse need maakonnalinna linna-ametile. Paragraf 2. äratähendatud linnade maakondade linnade walijate nimekirjad seatakse nende linnade linnaametite poolt kokku.

§ 54. Isikud, kellel waranduslise tsensuse järele õigus on linnade walijate esimesest ja teisest kogust osa wõtta, pannakse selle kogu nimekirja, mis nad ära tähendawad; ei awalda nad aga sellekohta mingisugust soowi, siis kantakse neid esimese kogu nimekirja.

§ 55. Nende isikute nimekirjad, kellel par. 2. tähendatud linnades walimise õigus on, seatakse linna-ameti poolt mõlemate walijate-kuuria jaoks eraldi kokku ja hoitakse korras.

§ 56. Isikud, kellel mõlemis walijate-kuurias walimise õigus on, kantakse selle kuuria walijate nimekirja, mis nad ise ära tähendawad, aga kui nad ise sellekohta mingit soowi ei awalda, siis esimese kuuria walijate nimekirja. Isikud, kellel walimise tsensuse järele õigus on kahes ehk rohkem walimise ringkonnas walimistest osa wõtta, kantakse selle ringkonna nimekirja, kuhu nad ise soowivad, aga kui nad selle kohta mingit soowi ei awalda, siis selle ringkonna nimekirja, kus nende elukoht on.

§ 57. Isikud, kellel korteripidamise järele, mille pealt nad aga korteri maksu ei maksa, ehk pajuki saamise järele walimise õigus on, peawad, kui nad oma walimise õigust tarwitada tahawad, enne walimise nimekirjade wäljakuulutamist sellekohast soowi selle ametiasutusele, tarwilist tunnistust juurde lisades, kirjalikult teatama, kes walimise nimekirjast kokku seab. Muud isikud, kellel iseseiswalt walimise õigus on, kantakse nimekirja ilma et mingit sellekohast soowi awaldust tarwis oleks.

§ 58. Isikud, kes onia isade, emade ehk naiste liikumata waranduse põhjal walimistest tahawad osa wõtta, peawad enne walimise nimekirjade wälja kuulutamist neile ametiasutustele, kes nimekirjast kokku seab, sellekohased wolikirjad (par. 15) otte näitama, aga pä-

rašt nimekirjade wäljakuulutamist — kahe nädala jooksul kohalikuale walimiste asjade komisjonile, et neid weel walimise nimekirja üles wõetaks.

§ 59. Ametiasutustel, kelle hoolde walimise nimekirjade kokkuseadimine antud, on õigus kõiki tarwilikka teateid, mis sellekohastes ametikohtades ehk ametlikkude isikute juures olemas, tarwitada. Nende isikute nimekirjad, kes tööstuse ehk riigi korterimaksu maksawad, teatatakse neile ametiasutustele kroonukoja ja kohalikkude maksuinspektorite poolt, aga nende isikute nimekirjad, kellel saadama palga järele walimise õigus on — nende ametikohtade poolt, kus tähendatud isikud ametis seisawad.

§ 60. Isikud, kellel õigus on walimistest osawõtta, kantakse tähestiku järele walimise nimekirja. Iga isiku kohta tähendatakse: 1) tema nimi, isanimi ja liignimi, ja 2) walimise tsensus. Isikute kohta, kes oma isade, emade ehk naiste liikumata waranduse põhjal walimistest osa wõtawad, tehakse nimekirjas sellekohane märkus.

§ 61. Tööliisi, kes neil põhjustel walimistest osawõtawad, mis par. 43. äratähendatud, ei kanta mitte maaomanikkude ega linnade walijate kogude järele walimise nimekirja, olgugi, et neil sellekohane tsensus on, niisamuti ei wõta nad ka walla-täiskogudel ega stanitsa-koosolekutel wolinikkude walimistest osa.

§ 62. Isikud, kes maakonna küla- ehk wallakogude liikmed, ei kanta mitte selle maakonna maaomanikkude ehk linnade walijate nimekirja, olgugi et neil sellekohane tsensus on.

§ 63. Maa-omandus, mis talu hingemaade ehk stanitsa-maade hulka käib, niisama ka talu orjusemaa Liwi kubermangus ja talu rendimaa Gesti kubermangus ja Saaremaal kui ka talumaade kohad Kura kubermangus, olgugi et need nimetatud maad omanduseks ostetud, ei anna nende omanikkudele õigust maaomanikkude nimekirja üles wõetud saada.

§ 64. Mõisaomanik, kelle mõisa oma suuruse poolest omanikule täielise walimise tsensusu annab, aga seal juures kahe ehk enamas maakonnas asub, kuna maa suurus igas üksikus maakonnas iseseiswat walimise tsensusu ei anna, kantakse selle maakonna maaomanikkude nimekirja, kuhu omanik ise soowib, aga kui ta selle kohta mingit soowi ei awalda, siis selle maakonna nimekirja, kus mõisa suurem osa asub.

§ 65. Liikumata waranduse aastase omanduse-aja arwamisel

wõetakse ka see aeg arwesse, mis ülemise liini püüandusejätja seda warandust pidanud.

§ 66. Paragraf 28. p. 5. põhjal walimistest osawõtmise jaoks wõetakse kirikute ja palvemajade waimulikud walimise nimekirjadesse üles.

§ 67. Sarnaste aktiiaseltside kompaniide, kui ka osatühisuste ja muude ühisuste direktorid (juhatajad) ja juhatusel liikmed, kui neil ühisustel wabrikud, tehased wõi mäetööstuse asutused omanduseks, aga ka nende wabrikute, tehaste ja tööasutuste walitsejad, kui wiimased isiklike äriliste ettevõtete pealt väljaspool seda linna wõi maakonda, kus need wabrikud, tehased wõi tööasutused asuwad, tööstuse põhjusmaksu maksawad, kantakse walimise nimekirjadesse selle maakoha järele, kus wabrikud, tehased wõi tööasutused asuwad, aga mitte selle järele, kus nad maksusi maksawad. Kui seltsidel, kompaniidel ja ühisustel mitmes maakonnas wõi linnas wabrikud, tehased wõi mäetööstuse asutused on, siis wõetakse iga tähendatud isik jelles linnas wõi maakonnas walijate nimekirja, kus ta ise soowib.

§ 68. Walimise nimekirjad kuulutatakse mitte hiljem kui neli nädalat enne walimisi kohalikkudes ametlikkudes ajalehtedes välja, peale selle kuulutatakse neid weel sarnasel wiisil, mis neid kõige rohkem tuttavaks teeb.

§ 69. Walimise nimekirja ühes tema juurde käiwade dokumentidega wõiwad selle asutuse ruumides, kes nimekirja kokku seadis, ja selleks määratud päewadel ja tundidel, asjast huwitatud isikud läbi waadata.

§ 70. Isikud, keda walimise nimekirjadesse ülestähendatud ei ole ehk kes enne walimiste algamist oma walimise tsensuse kaotanud, ei wõta walimistest osa.

§ 71. Walimiste toimetamise ajaks pandakse kõikides neis tööasutustes, kus töölisel walimistest osa wõtawad, (par. 43) sellekohase wabriku ehk mäeasutuse ametliku isiku alkirjaga, aga raudteede töökodades — töökoja ülemate alkirjadega, — kuulutus välja, milles selle tööasutuse tööliste ja walimise alla tulewate wolinikkude arw ära on tähendatud.

§ 72. Nende tööasutuste üleüldine nimekiri terve kubermangu jaoks, kus töölisel walimistest osa wõtawad (par. 43) ühes tööliste ja walimiste alla tulewate wolinikkude arwu äratähendamisega kuulutatakse kõikidele teadmiseks kubeneri poolt välja, sarnasel wiisil, mis seda nimekirja kõige rohkem tuttavaks teeb.

§ 73. Kahe nädala jooksul walimise nimekirjade kohalikkudes ametlistes ajalehtedes awaldamisest arwates wõiwad isikud, kellesse asi puutub, nimekirjade wigade ja puundulikkuse kohta kaebtusi ja awaldusi sisse anda, par. 52. äramääratud nimekirjade kohta — maakonna walimiste asjade komisjoni, aga par. 55. äramääratud nimekirjade kohta — kubermangu walimise asjade komisjoni, kuna Odessa nnas need kaebtused ja awaldused linna walimise asjade komisjoni antakse.

§ 74. Pärast walimise nimekirjade ja sisseantud kaebtuste ja awalduste läbiwaatamist kuulutab komisjon kaebajatele ja awaldajatele nende kohta oma otsuse. Muutused, mis esialgsjetes nimekirjades tehtud, kuulutatakse kohalikkudes ametlikkudes ajalehtedes ja peale selle weel jarnafel wiisil wälja, mis neid kõige rohkem tuttawaks teeb.

§ 75. Pärast nimekirjade parandamise kuulutamist kohalikkudes ametlikkudes ajalehtedes ei wõeta nendes mingisugusi muudatusi ga täiendusi ette, maha arwatud need, mis järewalwe korra järele sellekohase komisjoni otsuse peale sisse antud kaebtuste otfustamise tagajärjel wõiwad tõusta.

Wies peatükk.

Walimiste toimetamiseft.

Esimene osa

Walimiste eelkoosolekuteft.

§ 76. Walijatel ja walimisemeestel on digus iseäralisi eelkoosolekuid ära pidada, kus walimise alla tulewate isikute üle aru takse.

§ 77. Walijate eelkoosolekust wõiwad ainult need isikud osa wõtta, kes selle walijate-kogu wõi kuuria nimekirja üles on wõetud, niisama ka selle kogu juhataja. Walimisemeeste eelkoosolekust wõiwad ainult ühe walimisekoosoleku walimisemehed osa wõtta, niisama ka selle koosoleku juhataja.

§ 78. Walijate ja walimisemeeste eelkoosolekuid wõib ainult kinnistes ruumides pidada.

§ 79. Eelkoosoleku pidamise kohast ja ajast annawad walijad ja walimisemehed mitte wähem kui kakskümmend neli tundi enne koosoleku algust kohalikule politsei-ülemale teada, koosolekust osawõtjate nimekirja juurde lisades.

§ 80. Politsei-ülemal on õigus walijate eelkoosolekule ühte oma käsu all olewat ametnikku saata, kelle nõudmise peale koosolek wiibimata laiali jaadetud wõib saada.

§ 81. Walijate eelkoosolekud wõiwad ainult järgmistel juhtumistel politsei poolt laiali jaadetud saada: 1) kui koosolek filmatavalt oma päewakorraft kõrwale kaldub; 2) kui koosolekul ühte rahwa kihiti teise wastu üles äsfitatakse; 3) kui koosolekul lubamata rahakorjandust ette wõdetakse; 4) kui koosolekul isikud on, kellele üks õigust ei ole ja kui need isikud koosolekult ei lahku ehk neid ära ei jaadeta, ja 5) kui koosoleku kord mäsjuliste hüüete wõi mõtteawaldustega rikutud saab, kus juures kuritegusid heaks kiidetakse ja selle läbi rahwast walitsuse wastu üles kihutatakse, ehk jälle keelatud üleskutseid wõi lendlehta laiali laotatakse, mille järeldusel koosolek jeltskondlise rahule ja heakorrale kardetawa iseloomu omandab.

§ 82. Walimisemeeste eelkoosolekutele politseiametnikud ei ilmu, kuid nad walwawad selle järele, et kõrwalised isikud neisse ruumidesse ei peaeks, kus koosolekut peetakse.

Teine aja.

Wolinikkude walimistest wallakogude, stanitsa-koosolekute ja wabrikute ning tehaste tööliste poolt.

§ 83. Waldade ja stanitsjade wolinikkude walimist walimistekogude jaoks toimetatakse küllakogukondade ja stanitsjade wolimeeste koosolekul, kes jookswate küsimuste otsustamiseks walitud.

§ 84. Waldade ja stanitsjade wolinikkude walimist toimetatakse igas maakonnas wõimalikult ühel ja jelsamal päewal, mis kubneri poolt kindlaks määratud.

§ 85. Walimiste toimetamisest wallakogudel ja stanitsa-koosolekutel kui ka Ismaili maakonna, Besarabia kubermangus, hingemaapidajate üleüldistel koosolekutel wõiwad ainult need isikud osa wõtta, kes nende kogude wõi koosolekute liikmed on.

§ 86. Waldade ja stanitsjade wolinikkude walimist toimetatakse wallakogudel ja stanitsa-koosolekutel kinnise balloterimisega.

§ 87. Wallakogude ja stanitsjade koosolekute kui ka Ismaili maakonnas Besarabia kubermangus, hingemaapidajate üleüldiste koosolekute otsused, mis wolinikkude walimises tehtud, jaadetakse walla-

wanemate, stanitsjade atamanide ja küllakogukondade primaride poolt mitte hiljem kui järgmisel päeval peale walimisi maakonna walimiste asjade komisjonisfe.

Märkus. Wallakogude otjused, mis jelles paragraffis tähendatud asja kohta tehtud, ei käi maaülemate ega munde farnaste ametnikkude arutamise alla.

§ 88. Kaebtused, mis wolnikkude walimise asjus wallakogude ja stanitsjade koosolekute kui ka Ismaili maakonnas, Beszarabia kubermangus, hingemaapidajate üleüldiste koosolekute otjuste peale antakse, peawad kolme päewa jooksul pärast walimisi kas otjekohe maakonna walimiste asjade komisjoni antama, wõi jälle wallawanemale, stanitsja-atamanile ehk küllakogukonna primarile, kes neid siis tähendatud komisjonile wiibimata edasi saadab.

§ 89. Wallakogudel ja stanitsjade koosolekutel, aga Ismaili maakonnas, Beszarabia kubermangus, hingemaapidajate üleüldistel koosolekutel on õigus walitud wolnikkudele walla-kasjadest ja stanitsjawõi kogukonna-makjudest maakonna linna walimisele sõitmise kulude katmiseks ijeäralist taju määrata.

§ 90. Tööliste wolnikkude walimist toimetatakse kõigis kubermangu tööasutustes võimalikult ühel ja seljamal päewal, mida kuberner kindlaks määrab.

§ 91. Wolnikkude walimise kord ja wiis määratakse iga tööasutuse tööliste eneste poolt kindlaks. Korrapidamiseks ja walimistekäigu juhtimiseks walivad töölised walimiste ajaks eneste keskelt ühe ehk mitu juhatajat.

Märkus. Tööliste wolnikkude walimist toimetatakse sellekohases ruumis, mida tööasutuse omanik selleks otstarbeks annab. Walimiste toimetamise ajal ei lasta nendesfe ruumidesfe isikuid, kellel walimistest õigus pole oja wõtta.

§ 92. Kaebtused nende korratuste üle, mis tööliste wolnikkude walimisel ette tulnud, antakse maakonna walimise asjade komisjoni. Selleks korraks, kui nimetatud komisjon neid kaebtusi läbi waatab, nimetatakse kubeneri poolt sinna komisjoni üks wabrikuwõi mäetööstuse-asutuse ülewaataja ametnik.

§ 93. Tööliste poolt walitud wolnikkude nimekirjale kirjutawad walimise-koosoleku juhatajad ja vähemalt kümme walijat alla. Need nimekirjad antakse wabriku ehk tehase walitjusele wõi raudteede töökodade ülemustele edasi, kes neid wiibimata kubernerile saadawad. Nimekirjade ärakirjad pannakse kõikidele töölistele teadmiseks awalik-

ku kohta wälja. Nimetatud nimekirjades peab äratähendatud olema: nende isikute nimi, isanimi, liignimi, kutse ja wanadus, keda wolinikkudeks waliti.

§ 94. Üleüldine tööliste wolinikkude nimekiri, terve kubermangu wõi oblasti jaoks ühes nende tööasutuste äratähendamisega, mille poolt wolinikud walitud, kuulutatakse kubeneri poolt kõigile teadmiseks sarnasel wiisil, mis seda kõige rohkem tuttawaks teeb, wälja.

§ 95. Tööliste wolinikkudele tasutakse kroonu poolt, kui wiimased ise sellekohast soowi awaldawad, need kulud ära, mis walimiste asjus kubermangu linna sõitumise läbi tekkinud, kus juures wiis kopeikat wersta pealt edasi-tagasi arwatakse.

Rolmas oja.

Walimiste toimetamisest walimiste-kogudel ja eelkogudel.

§ 96. Walijate kogud ja eelkogud awatakse kubeneri poolt äramääratud päewadel, kuna wiimane nende ärapidamise kohta ja aja sarnasel wiisil wälja kuulutab, mis seda kõige rohkem tuttawaks teeb.

§ 97. Eelkogudel, kui ka nendel walimise-kogudel ja wiimaste osakondadel, mille osawõtjate nimekirjas vähem kui wiis sada isikut on, toimetatakse walimisi kinnise balloterimisega kuulikeste abil. Nendel walimise-kogudel ja wiimaste osakondadel, millest nimekirja järele peale wiiesaja isiku oja wõtab, toimetatakse walimisi sedelikeste abil.

§ 98. Eelkogud ja need walimise-kogud, kus balloterimist kuulikeste abil (par. 97.) toimetatakse, awatakse kell 12 päewal ja kestawad nii kaua kui kõik need isikud, kes selleks soowi awaldasiwad, läbi on balloteritud. Isikud, kes peale walimiste algamisest ilmuwad, ei wõta sellest osa. Kogudel, kus heali sedelikeste abil antakse, kestab sedelikeste äraandmine üks päew, hommiku kella üheksajast kuni õhtu kella üheksani.

§ 99. Walimiste toimetamise juures-kogudel wõiwad peale kogude juhatajate ainult need isikud wiibida, kellel selle kogu peal walimise õigus on.

§ 100. Walijate isikute tõekstunnistamise wiisi ja nende wolikirjade läbikatsumise äramääramine on kogu esimehe asi.

§ 101. Valimise-kogu awades loeb juhataja walimise korrasje ja temaſt oſawõtmiſe tingimistesje puutuwad ſeaduſe paragraffid ette, niifama ka walijate nimekirja. Selle järele ſeatakſe neil kogudel, kus balloterimiſt kuulikeſte abil toimetatakſe, kokkutulnud iſikute arwu üle akt kokku, aga eelkogudel — ka ſelle maa ſuuruſe kohta, mis koguſt oſawõtjate iſikute käes tarwitada, ja muu nende päralt olewa liikumata warandufe hinnatud wäärtuſe kui ka walimisele tulewate wolnikkude arwu kohta.

§ 102. Eelkogude poolt walitatawad wolnikud ja walimise-mehed wõiwad ainult nende iſikute ſeaſt ſaada walitud, kellel ſelle kogu peal, kus walimiſi toimetatakſe, walimise õigus on.

§ 103. Balloterimisele, olgu kas wolnikkudeks wõi walimise-meesteſ, wõtakſe ainult neid, kes ſelle kohta juhatajale oma nõus-olemiſt awaldawad.

§ 104. Iſikutele, kes ſedelikeſte abil walimise-meesteſ on walitud, annab maakonna walmiſte aſjade kommiſjon ſelleſt wiibimata teada, ja kui need iſikud kolme päewa jookſul päraſt ſellekohaſe teate kätteſaamiſt emmaſt ſelleſt kütſeſt lahti ei ütſe, ſiis arwatakſe, et nad ſelle kütſe waſtu on wõtnud.

§ 105. Iga walija annab iſklikult oma walimise-ſedeli ära. Sedelikeſes nimetatakſe nende iſikute nimi ja liigunimi, kellele heal antakſe, niifugulſel arwul, mis walimise alla tulejate üleüldiſeſt arwuſt üle ei käi. Iſiku nimi, keda walimise-meheteſ ettepannakſe, ei pea mitte ühes ega ſellesamas walimise-ſedelis korduma. Niifuguſeid kordumiſi, niifamati ka nende iſikute nimeſi, keda peale walimise-meeste kohta määratud arwu, nimede üleſkirjutamiſe järge mööda arwates, walimise-meesteſ ette on pandud, ei panda healte lugemiſe juures tähele.

§ 106. Wolnikkudeks eelkogude poolt kui ka walimise-meesteſ walimise-kogude poolt tunniſtatakſe, ſaadud healte rohkuſt mööda, iſikud, kelle poolt enam kui pooled oſawõtjad oma healed on andnud; juhtumiſel, kui ſaadud healte arw ühe ſuurune, otjuſtab liiſk walimiſt. Kui ſel teel aga kogu kohta kindlaks määratud arwu walimise-mehi korda ei lähe walida, pannakſe täiendawad walimiseſed toime: 1) kogudel, kus walimiſi balloterimiſe läbi toimetatakſe — järgmiſel päewal päraſt walimiſi, 2) kogudel, kus walimiſi ſedelite abil toimetatakſe — uuel tähtajal, ſeal juures arwatakſe walituteſ need, kes kõige rohkem heali ſaanud.

§ 107. Waliwate ja mitterwaliwate healte arw, mis iga ballo-
teriniſe all olew iſik kogus ſaanud, märgitakse iſeäraliſe walimiselehe
peale üles. Healte ülesmärkimiseks on kogul õigus juhatajale abiks
endi keskelt ſellekohajaid iſikuid walida. Peale walimiſi loetakſe wa-
limiseleht kogule ette ja kirjutatakse juhataja kui ka juuresolejate
liikmete poolt, kes ſelleks ſoowi awaldawad, alla.

§ 108. Maaomanikkude ja linnade walijate kogudel, kus wa-
limiſi ſedelite abil toimetatakse, aſutatakse ſedelite wastuwõt-
miseks ja lugemiseks komisjon, mille liikmeteks kogu juhataja ja
wähemalt kolm walijate hulgaſt kutsutud iſikut on. Sedelite
üfelugemiſt toimetab komisjon järgmiſel päewal peale walimiſi awa-
likul koosolekul, mis hommiku kell üheksa algab. Peale ſedelite
üfelugemiſt ſeatakse iga iſiku eſt äraantud healte arwu kohta akt
kokku, millele juhataja, komisjoni liikmed ja walijad, kes ſoowi-
wad, alla kirjutawad.

§ 109. Nendes maakondade linnades, milles — oluſid ſilmas
pidades — wõimalik ei ole üksikuid linnawalijate-koguſi aſutada
(par. 35), wõiwad neil juhtumistel, mis par. 97. teiſes osas ära näh-
tud, kubeneri lubaga iſeäraliſed walimise-kastid walimise-ſedelite
wastuwõtmiseks üleſpandud ſaada. Walimise-komisjoni kohuſeid wa-
limiſte-ſedelite wastuwõtmise juures täidab ſarnaſel juhtumisel linna-
pea ehk tema kohustetäitja vähemalt kolme, walijate ſeaſt kutsutud
iſiku juures olekul. Äraantud ſedelite üfelugemiſt toimetab ſelle
linna walijate kogu walimise-komisjon, kelle alla ſee linna-aſundus
käib.

§ 110. Walimiste kogud toimetawad ainult walimiſi ega ole
neil õigus mingiſugugi ſeletuſt anda wõi määruſi ehk korralduſi teha,
mis mitte walimiste toimetamiſeſe otſekohe ei puutu.

§ 111. Peale walimiste ja healte üfelugemiſe pannakse eelko-
gud ja walimise-kogud kinni. Mitte hiljem kui järgmiſel päewal pa-
newad kogude juhatajad terve walimise toimetuſe: eelkogudelt ja
maaomanikkude kogudelt ning linnade walijate kogudelt — maakonna
walimiste aſjade komisjonile, aga tööliſte wolinikkude kogult — ku-
bermangu walimiste aſjade komisjonile ette.

§ 112. Kolme päewa jookſul peale kogude ja walimise-komis-
jonide kinniapanemiſe wõiwad iſikud, kellesse aſi puutub, kaebuſi
anda: maakonna walimiste aſjade komisjoni — nende ekſituste üle,
mis kogude peal walimiste toimetamiſe juures ette tulnud, ja kuber-
mangu walimiste aſjade komisjoni — nende ekſituste üle, mis töö-

liste walimisemeeste walimise juures ette tulnud. Nende kaebtuste läbiwaatamisest, mis tööliste walimisemeeste walimise juures tehtud eksituste üle sisseantud, wõtab üks wabriku- ehk mäetööstuse-asutuste järewalwaja ametnik osa, keda kuberner selleks määrab.

§ 113. Peale walimiste toimetuse ja sisseantud kaebtuste läbiwaatamist muudab, kui sekeks põhjust leitakse, maakonna ehk kubermangu walimiste asjade komisjon toimetatud walimised kas kõikide ehk mõne walitud isiku kohta, mis teatava kogu peal walitud. Sisseantud kaebtuste üle kuulutab komisjon kaebajatele oma otsused. Sel juhtumisel, kui walimised mõne üksiku walimisemehe kohta muudetakse, astuwad aratagandute asemele isikud, kes saadud healte arwu poolest nende järgmised ja seaduslikka tingimisi täidawad. Kui sarnaseid isikuid ei ole ehk sai terve walimine tähjaks tunnistatud, siis määratakse seatud korras täiendawad ehk uued walimised.

§ 114. Kolme päewa jooksul peale maakonna ehk kubermangu walimiste asjade komisjoni otsuse kuulutamist wõiwad isikud, kellesse asi puutub, kaebada: maakonna komisjoni otsuse peale — kubermangu komisjoni, aga wiimase otsuse peale — walitsewasse senatisse. Kaebused antakse maakonna ehk kubermangu komisjoni ja saadetakse sealt, tarwilisi seletusi juurde lisades, maakonna komisjonist ühe nädala, aga kubermangu komisjonist kahe nädala jooksul: esimesest — kubermangu walimiste komisjoni, aga teisest walitsewasse senatisse.

§ 115. Walimisemeeste nimekirjad kubermangu walimise-koosoleku jaoks seawad maakondade walimiste asjade komisjonid kokku, aga tööliste walimisemeeste nimekirjad — kubermangu walimiste asjade komisjon, ja saadetakse wiibimata kubernerile, kohalikkudes ametlikkudes ajalehtedes wälja kuulutamiseks; peale selle kuulutab weel komisjon need nimekirjad kõikidele teadmiseks sarnasel wiisil wälja, mis neid kõige rohkem tuttavaks teeb.

§ 116. Walimisemeeste nimekirjade wäljakuulutamise juures tähendatakse kohalikkudes ametlikkudes ajalehtedes ära: 1) walimisemehe nimi, isanimi ja liignimi; 2) linn, maakond, ehk stanitsa, aga Ismaili maakonnas, Besf Arabia kubermangus, kogukond, mille poolt see isik walitud; 3) walimisemehe alaline elukoht, ja 4) teated teenistuse ehk ameti-astme ja wõimalikult ka saadud hariduse üle. Wäljakuulutamisega ühel ajal saadetakse nimekirjad ka walimisemeestele kätte.

§ 117. Walimisemeestele tasutakse kroonu poolt kubermangu linna walimise-koosolekule sõitmise kulud ära, kui nad ise sellekohast

foowi awaldawad, kus juures iga wersta pealt, mis maakonna linnaft kubermangu linna ja fealt tagaſi on, wiis kopikat arvatakse.

Reljas oſa.

Riigivolikogu liikmete walimiste toimetamiſeſt kubermangude walimiste-koosolekutel.

§ 118. Riigivolikogu liikmete walimiſi toimetatakse kubermangude walimiſe-koosolekutel Kõigekõrgemalt poolt määratud päewadel, mida ſiſemiste aſjade miniſter miniſtrite nõukogu kaudu küſib ja walitſewale ſenatile wäljakuulutamiſeks ette paneb.

§ 119. Walimiste-koosolekud awatakse kell kaksteiſtkümmend päewal ja nende tegewus keſtab, tarwiliste waheaegadega, ſeni kui kubermangu poolt walimiſe alla tulewad riigivolikogu liikmed walitud on. Waheaegade pikkuſe määrab koosolek iſe kindlaks, kuid iga ükſik waheaeg ei wõi mitte peale kaheiteiſtkümne tunni keſta. Walimiſemehi, kes peale walimiste algamiſt ilmunud, ei laſta walimiteſt oſawõtmiſele.

§ 120. Walimiste toimetamiſte juures walimiste-koosolekutel wõiwad peale juhatajate ainult walimiſemehed olla, kellel õigus on jelleſt walimiſe-koosolekult oſawõtta.

§ 121. Walimiſe-koosolek loetakſe ſeaduslikuks kui temaſt mitte wähem kui pool oſa walimiſemehi oſa wõtab. Waſtaſel korral kutsutakse ſeitsme päewa päraſt uus koosolek kokku, mis kokku-kogunud walimiſemeeste arwu peale waatamata ſeaduslikuks loetakſe.

§ 122. Walimiſe-koosolekut awades loeb juhataja walimiſe korraſe puuntuwad ſeaduſeparagraſid ja walimiteſt oſawõtmiſe tingimised kui ka walimiſemeeste nimekirja ette. Selle järele ſeatakse koosolekule ilmunud walimiſemeeste arwu üle akt kokku.

§ 123. Kubermangu walimiſe-koosolek ühes kõikide koosolewate walimiſemeestega walib kõige pealt: 1) kubermangudes, mida üleüldiſe korra järele walitſetakſe, aga ka Tobolski ja Tomſki kubermangus ning Doni kaſakate oblastis — ühe riigivolikogu liikme waldade wolinikude kogu poolt walitud walimiſemeeste hulgaſt; 2) kubermangudes, mida üleüldiſe korra järele walitſetakſe, maſa arwatud Arhangeli kubermang, aga ka Doni kaſakate oblastis — ühe riigivolikogu liikme maaomanikkude kogu poolt walitud walimiſemeeste hulgaſt; 3) Arhangeli, Aſtrahani, Witebski, Wolõnia, Wologda, Wjatka, Grodno, Kaluga, Kiiewi, Kowno, Koſtroma, Kura, Liiwi, Minski,

Mohilewi, Nowgorodi, Olonetsi, Penza, Podolia, Pihkwa, Peterburi, Sesti, Jaroslawi, Tobolski ja Tonski kubermangus — ühe riigivolikogu liikme linnade walijate esimese ehk teise kogu poolt walitud walimiseeeste hulgaft; 4) ülejäädawates kubermangudes, mida üleüldise korra järele walitsetakse, mahaarwatud Stawropoli kubermang, aga ka Doni kasakate oblastis — ühe riigivolikogu liikme linnade walijate esimese kogu ja ühe riigivolikogu liikme linnade walijate teise kogu poolt walitud walimiseeeste hulgaft; 5) Astrahani, Drenburi kubermangus ja Doni kasakate oblastis — ühe riigivolikogu liikme kasakate stanitsjade poolt walitud walimiseeeste hulgaft, ja 6) Peterburi, Moskwa, Wladimiri Jekaterinoslawi, Kostroma ja Harkowi kubermangus — ühe riigivolikogu liikme tööliste kogude poolt walitud walimiseeeste hulgaft. Selle järele walib walimise-koosolek kõikide koosolekuft osawõtmiſedigusliste walimiseeeste hulgaft ülejäädawa arwu riigivolikogu liikmeid, mis sellekohane tabel iga kubermangu kohta kindlaks määrab.

§ 124. Riigivolikogu liikmete walimist toimetatakse kinnise healetamiſega, kuulikestega balloterimise abil. Riigivolikogu liikmeteks walituteks loetakse isikuid, kellele enam kui pooled koosolekuft osawõtjad walimiseeest oma healed andnud, jaadud kuulikeste arwu järjekorras. Kui mõne walimiseeeste wahel healed pooleks lähewad, teeb liisk otsuſe.

§ 125. Enne balloterimist märgitakse kinnisel healetamiſel jedelikeste abil kandidadid ära. Need kandidadid wõetakse selle järele ſiis balloterimise alla, selles järjekorras, palju keegi neist heali ſaanud. Kandidatiſi, kes jedelite kaudu wähem kui kolm healt ſaanud, balloterimisele ei wõeta.

§ 126. Kui peale kandidatide balloterimist, keda igast üksikuft walimiseeeste kuuriast riigivolikogu liikmeteks ette pandud, mitte ükski neist peale poole healte ei ſaa (par. 124.), ſiis aſub koosolek, ilma et ta edaspidiste walimiste juurde lähekski, teiſtkordsese riigivolikogu liikmete walimisele ſelleſama kuuria walimiseeeste hulgaft, kus juures need walituteks loetakse, kes kõige rohkem waliwaid heali ſaanud, jaadud healte arwu järjekorras. Selſamal kombel toimetatakse ka pundujäänud riigivolikogu liikmete walimist üleüldiseft walimiseeeste koguft, kui peale kandidatide balloterimist, keda walimiseeeste üleüldiseft koguft riigivolikogu liikmeteks ettepanidi, nende

arw, kes peale poolte healte saiwad, selle arwuni ei ulata, mis riigivolikogusse walimiseks määratud.

§ 127. Riigivolikogu liikmeteks wõiwad ainult need walimisemebed saada walitud, kes sellest koosolekuist osawõtawad, kus walimisi toimetatakse, ja kes oma nõusolemist walimiseks annawad. Iisikud, kes kindlaks määratud palga eest tsiviil-riigiteenistuses seisawad, peawad, kui neid riigivolikogu liikmeteks walitud, kohe oma ameti maha panema.

§ 128. Riigivolikogu liikmeteks ei wõi isikuid walida, kes Wene keelt ei mõista.

§ 129. Walivate ja mittewalivate healte arw, mis iga walimisemees saanud, keda walimise-koosolekul balloteriti, tähendatakse iseäralise walimiselehe peale üles. Healte ülesmärkimiseks on koosolekul õigus enese keskelt juhatajale abilisteks balloterimise juurde iseäralisi lugejaid walida. Walimiste lõpetamisel loetakse walimiseleht walimise-koosolekule ette ja kirjutatakse juhataja ja nende juuresolejate walimisemeeste poolt alla, kes selleks joowi awaldasiwad.

§ 130. Walimiste-koosolekud toimetawad ainult walimisi ega ole neil õigus mingisugust seletust anda wõi määrusi ehk korraldusi teha, mis walimiste toimetamisesse otsekohge ei puutu.

§ 131. Peale walimisi pannakse walimiste-koosolek kinni. Mitte hiljem kui järgmisel päewal pannakse koosolekute, juhatajate poolt kõik walimise toimetus kubernerile ette.

§ 132. Walimise toimetust kätte saades saadab kuberner selle wiibimata riigivolikogusse, aga riigivolinikkudeks walitud isikute nimekirja saadab ta walitsewale senatile, et jeda kõikidele teadmiseks wäljakuulutada.

Wiies öia.

Riigivolikogu liikmete walimiste toimetamisest Peterburi, Moskwa, Kiiewi, Odesja ja Riia linnas.

§ 133. Linnades — Peterburis, Moskwas, Kiiewis, Odesjas ja Riias toimetatakse riigivolikogu liikmete walimist kinnise healetamisega, sedelikeste abil. Walimiste päew nimetatakse selles korras, mis par. 118. äramääratud.

§ 134. Iga linnawalijate kuuria (par. 42.) walib riigiwolikogu liikmeid üksikult nende isikute hulgaft, kellel selles kuurias õigus on walimistest osa wõtta.

§ 135. Walimise-sedelite wastuwõtmiseks ja äraantud healte lugemiseks jagatakse linn, sifenniste asjade ministri poolt äramääratud plaani järele, walimise-jaoskondadeks.

§ 136. Igas jaoskonnas asutatakse jaoskonna walimise-komisjonid, millest osawõtub juhataja ja vähemalt kaks liiget, keda linnapea walijate hulgaft selleks kutsub. Üleüldiseks äraantud healte lugemiseks asutatakse igas linnas linna-walimisekomisjon, mille liikmeteks linnapea juhatusel kõikide jaoskondade walimise-komisjonide esimehed on.

§ 137. Walimisi toimetatakse ruumides, mida linnaamet selleks muretsseb.

§ 138. Iga walija annab isiklikult oma walimise-sedeli ära. Sedelikefjes peawad nende isikute nimed, isanimed ja liignimed ära tähendatud olema, kellele walija oma heale annab, selles arwus, palju riigiwolikogu liikmeid igas walijate kuurias walida tuleb. Isiku nimi, keda riigiwolikogu liikmeks walitakse, ei tohi mitte ühes ja sellesamas walimise-sedelis korduda. Sarnaseid kordumisi kui ka nende isikute nimesi, mis peale walimise alla tulewate riigiwolikogu liikmete arwu üles kirjutatud, nimede üleskirjutamise järjekorras arwatas, ei wõeta healte ülelugemisel arwesse.

§ 139. Sedelite äraandmist toimetatakse ühel päewal, nimelt hommiku kella üheksaft õhtu kella üheksani. Järgmisel päewal peale sedelite äraandmist toimetakse sedelite ülelugemist igas walimise-jaoskonna komisjonis üksikult, aga kolmandal päewal loetakse kõikides linna jaoskondades äraantud healed linna walimise-komisjonis üle.

§ 140. Riigiwolikogu liikmeks walituteks loetakse igas walijate kuurias need isikud, kes peale poolte walimistel äraantud healedest saanud, saadud healte arwu järjekorras. Kui walimised korda ei läinud, toimetatakse punduäänud riigiwolikogu liikmete walimist unel tähtajal, kus juures need walituteks tunnistatakse, kes kõige rohkem heali saiwad.

§ 141. Mitte hiljem, kui järgmisel päewal peale walimisi, paneb linna walimise-komisjoni esimees terve walimise toimetuse ku-

bernerile ehk linnapealikule ette, kes seda riigivolikogusse edasi jaadab, kuna nende isikute nimekirri, keda riigivolikogu liikmeteks waliti, walitfewasse senatisse jaadetakse, kõigile teadmisjeks wäljakuulutamisjeks.

Annus oja.

Riigivolikogu liikmete wolituste läbikatsumisejt.

§ 142. Riigivolikogu liikmeteks walitud isikute wolituste läbikatsumise õigus on riigivolikogul enesjel. Kaebtused, mis walimiste waleste toimetamise pärast sisse antakse, antakse isikute poolt, kellesse asi puutub, riigivolikogu nime peale. Need kaebtused antakse kolme päewa jooksul peale walimisi kubernerile ehk linnapealikule ära, kes neid siis ühes walimise-koosoleku juhataja seletusega, aga linnades, mis par. 133. nimetatud, linna walimise-komisjoni juhataja seletusega, nädalase tähtaja jooksul, kaebtuse kättesaamisest arwates, riigivolikogusse jaadab.

§ 143. Riigivolikogu määrus, mis waleste walitud riigivolikogu liikme walimist tühjaks tunnistab, on ainult sel juhtumisel maksjew, kui see määrus kahekolmandiku koosolekul koosolewmete healtega sai tehtud.

§ 144. Sel juhtumisel, kui riigivolikogu mõne üksiku liikme walimise tühjaks tunnistab, astub sarnase liikme ajemele isik, kes sellekohases wclijate kuurijas jaadud healte arwu järele wäljaastunu järgmine on, ehk üleüldisest walimise-koosoleku hulgast, jaadud healte arwu järjekorras. Kui sarnaseid isikuid ei ole, ehk kui walimised terve kubermangu wõi oblasti kohta tühjaks tunnistatakse, wõetakse need walimised seljamal walimise-koosolekul ja nendesamaste walimise-meestega ette, keda jookswa wiie aasta peale jelleks walitud. Sel juhtumisel, kui riigivolikogu nende linnade kohta, mis par. 133. nimetatud, walimised kas terwelt ehk mõne üksiku liikme kohta tühjaks tunnistab, pannakse need ehk täiendawad walimised jelles kuurias toime, mille kohta tühjakstunnistamine käis.

§ 145. Selmisjes (144) paragraffis äratähendatud kord on ka sel juhtumisel maksjew, kui riigivolikogu liige kas wabatahtlikult ehk muul põhjusel oma kutse maha paneb, kui sel korral järgmiste üleüldiste riigivolikogu walimistesse peale aasta aega on.

§ 146. Iisikute nimekirja, keda riigivolikogu liikmeteks walitud, seab walitsew senat kuberneride ja linnaapealikude ettepanekute põhjal kokku ja kuulutab kõikidele teadmisjeks wälja.

§ 147 Iisikutel, kes walitsewa senati poolt wäljakuulutatud nimekirja üleswõdetud, on seni kui nende walimine tähjaks pole tunnistatud, kõik riigivolikogu liikme õigused.

Gind 75 kop.
